

LUND UNIVERSITY

Att vara tyst nu är att ta ställning för utrotningen i Gaza

Gren, Nina

Published in:
Sydsvenskan Kultur

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Gren, N. (2024). Att vara tyst nu är att ta ställning för utrotningen i Gaza. *Sydsvenskan Kultur*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

KULTUR | Israel-Palestina

Nina Gren

Att vara tyst nu är att ta ställning för utrotningen i Gaza

28 november 2024 20:00

Hur ska vi förstå att det pågår ett folkmord i realtid? Nina Gren hittar vägledning i filosofen Achille Mbembes teori nekropolitik som visar hur social och politisk makt används för att frånta rasifierade människor sitt värde. De blir levande döda.

Nina Gren
Text

Det här är en kulturartikel. Analys och värderingar är skribentens egna.

Män samlas i bön inför begravningen av en palestinier som dödades i en israelisk attack, utanför sjukhuset i Deir al-Balah på Gazaremsan den 24 november 2024.

Bild: Abdel Kareem Hana/TT

Nina Gren är lektor och forskare i socialantropologi vid Lunds universitet

”Vad har ni gjort med dem?” Rösten skär genom en dålig Youtube-kopia av BBC-dokumentären ”We are all neighbours” som kom 1993. Den norska socialantropologen Tone Bringa har återvänt till den bosniska byn där hon gjorde fältarbete om relationer mellan olika etniska grupper. Nu är det krig och de muslimska bybornas hus är brända och dess invånare borta.

Bringas fråga får inga svar. Bara bortvända blickar när den etniska rensningen är uppenbar och omfattningen av krigsbrotten och folkmordet avslöjad. När jag såg filmen första gången som student i Göteborg grät jag. Göteborg var fullt av bosniska flyktingar. De berättade om det ökända Omarska-lägre, om hur det känns att tvingas lämna sin lägenhet under vapenhot, om någon som dog av brustet hjärta över kriget och ett land i sönderfall. De berättade om att ha haft turen att kunna ta sig ut, att ha överlevt trots allt.

Det här andra året av folkmordet i Gaza är det mycket få människor som tar sig ut. Området är sedan sjutton år mer eller mindre stängt. De Gaza-bor som lämnat landremsan sedan Hamas attack 7 oktober förra året och de israeliska anfallen började har antingen haft utländska pass och visum eller betalat stora summor till den egyptiska militären för att få passera gränsen till Egypten. De svenska medborgare som fortfarande befinner sig i Gaza tycks ha lämnats åt sitt öde av myndigheter i Sverige.

Hemlösa palestinier har bosatt sig i tält på en strand på Gazaremsan den 26 november 2024.

Bild: Abdel Kareem Hana/TT

Gaza har beskrivits som världens största utomhusfängelse. Ändå, eller kanske just därför, är Gaza en av de mest levande platser jag har besökt. Jag var där en ynka månad 2009, en evighet sedan, och redan då var Gaza erbarmligt fattigt. Stora delar av infrastrukturen var sönderbombad och svår att reparera på grund av de stängda gränserna.

Människorna var slitna och i många fall traumatiserade efter Israels bombningar 2008–2009. Döden tycktes ständigt närvarande. Under höstmånaden jag var där dödades 16 palestinier i israeliska luftangrepp. Men havet fanns. Barnens drakar över himlen. Och ett förvånansvärt aktivt kulturliv.

Nu räknar hälsoministeriet i Gaza till mer än 43 000 dödade och redan i somras menade en artikel i den erkända tidskriften *The Lancet* att uppskattningsvis 186 000 kan dö framöver i följder av kriget, bland annat sjukdomar. Tusentals dödade palestinier ligger förmodligen begravda i

rasmassorna eftersom de israeliska bombningarna är så frekventa och massiva att ingen hinner med eller har möjlighet att röja i rasmassorna.

Fram till att arresteringsorderna mot premiärminister Netanyahu (bilden) och Israels tidigare försvarsministern Gallant kom, var internationell rätt och FN satta ur spel, skriver Nina Gren.

Bild: Debbie Hill/AP/TT

Under folkmordets andra år letar jag efter antropologer som liksom jag har studerat samhällen som erfarit massivt våld. Jag försöker förstå vad som händer nu. Jag har forskat om det palestinska samhället i över 20 år så det är förstås inte första gången jag letar efter något att spegla både mina egna och palestiniernas erfarenheter i. Det finns antropologiska studier inte bara om krigen på Balkan utan också om bestialiska militära kampanjer mot gerillan i Guatemala, om det smutsiga inbördeskriget i Sri Lanka, torterare i juntans Argentina och om livet för etniska minoriteter under militärregimen i Myanmar.

Men ingenting förbereder mig på det som sker nu: folkmord i realtid via sociala medier i kombination med Västs nästintill totala uppbackning mea

pengar, vapen och moraliskt stöd till den högerextrema israeliska regeringen. Fram till förra veckan, då arresteringsorderna mot premiärminister Netanyahu och tidigare försvarsministern Gallant kom, var internationell rätt och FN satta ur spel.

Achille Mbembe tog emot den norska regeringens Holberg-pris för framstående akademiker i Bergen den 6 juni 2024. I boken "Necropolitics" (2019) beskrev han hur makten/staten fråntar rasifierade sitt människovärde.

Bild: Paul S Amundsen/NTB/TT

Då antropologerna inte levererar några svar ger läsningen av den kamerunska filosofen Achille Mbembe och det han kallar för nekropolitik mig vägledning. Nekropolitik är en teori om hur social och politisk makt används för att diktera vilka människor som ska leva och vilka som kan dödas eller tillåtas att dö. Användandet av nekropolitik skapar vad Mbembe kallar dödsvärldar, det vill säga nya former av existens inom vilka stora befolkningsgrupper lever under förhållanden som tvingar på dem en status som levande döda.

Han exemplifierar bland annat med slavliv under kolonialtiden där de

förslavade inte sågs som vare sig levande eller döda utan befann sig i ett spöklikt tillstånd. Mbembe menar att det är rasismen som är den främsta motorn bakom nekropolitik eftersom rasifierades liv systematiskt ses som billiga eller utan värde. De rasifierades liv är försumbara och kan förloras enligt makten/staten.

Under folkmordets andra år lyssnar jag på slagorden under söndagsdemonstrationerna till stöd för eldupphör och ett fritt Palestina. Medierapporteringen har ironiskt nog koncentrerat sig på att kritisera vissa slagord som "From the river to the sea, Palestine will be free" i en tid då flera israeliska ledare är uttalat emot en palestinsk stat och själva fantiserar om och planerar för ett Storisrael.

Palestinska och libanesiska flaggor, trummor och plakat i den propalestinska demonstrationen mellan Gustav Adolfs torg och Möllevångstorget i Malmö i oktober.
Bild: Johan Nilsson/TT

Men de allra flesta slagorden i Malmö hänvisar inte till självständighet och politiska krav utan är direkta svar på den israeliska och västerländska nekropolitiken. "Alla barn är lika värda." "Barn i Gaza har rätt till liv. Alla i

Gaza har rätt till liv,” ropar vi. ”Leve Palestina.” ”Israel mördare.” ”Palestine will never die.” Så många slagord handlar om detta till synes uppenbara: rätten till liv. Människor gråter under demonstrationerna. Stämningen är för det mesta en helt annan än den som rapporterats av svenska medier som hätsk och aggressiv. Här samlas vi för att sörja de liv som nekropolitiken gjort osörjbara.

Vad gör det här folkmordet med människor? Inte bara alla de vars rätt till liv förnekas i Gaza och i andra delar av Mellanöstern där utomrättsliga avrättningar och *collateral damage* nu är så frekventa att de normaliserats.

När de flesta av våra politiker inte protesterar mot den israeliska aggressionen och de enorma civila förlusterna i Gaza lär sig barn som växer upp i Malmö med palestinsk bakgrund att deras liv ingenting är värda. Alla vuxna också förstås. Och inte bara palestinier utan flertalet av alla som rasifieras, vars tillhörighet till ett föreställt svenskt ”vi” ofta ifrågasätts idag. Hur ska vi kunna gå vidare tillsammans efter det här? Att vara tyst nu är att ta ställning för rasismens allra allvarligaste uttryck: utrotningen.

”We are all Palestinians” ropar vi i demonstrationerna. Det är sant på så många sätt. Även de som inte förstår att vi alla hör ihop och lever i den här världen tillsammans trots våra skilda privilegier är (eller kan en dag bli) ”palestinier.” [Vårt internationella rättssystem som mödosamt arbetades upp efter andra världskriget skälver när Israel så uppenbart bryter mot internationell rätt](#), hittills med minimala följder. Rättsordningen har aldrig varit perfekt och har alltid använts godtyckligt och i mindre utsträckning än den borde men den var allt vi hade.

Alla ni som är tysta nu: er tystnad kommer inte att skydda er den dag ni eller era nära och kära behöver fly eller era mänskliga rättigheter hotas. Det är sedan länge dags att vår regering gör allt som står i deras makt för att stoppa folkmordet.

Texten är uppdaterad. I den tidigare versionen stod det att dödstalen enligt en artikel i The Lancet troligen kan uppskattas till drygt 180 000, men det är er uppskattning av hur många som kan förmodas dö i en nära framtid i följd av kriget, som bland annat sjukdomar.

Häng med i vår kulturbevakning – gå in under ”Mitt konto” och ”Notisinställningar” i appen och aktivera pushnotiserna för kultur!

Nina Gren

kultur@sydsvenskan.se

+ Följ

ÄMNER I ARTIKELN

Israel-Palestina

+ Följ

Kultur

+ Följ

Nästa artikel under annonsen

Kriget i Mellanöstern

Det senaste om kriget i Mellanöstern

2 december 2024 06:08

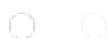
Följ händelseutvecklingen och få de senaste nyheterna här.

TT
Text

TT rapporterar om händelseutvecklingen i Israel och Gaza och oron i regionen.

Alice Nordevik/TT

1 dag 05:52

Storbritannien lovar mer Gaza-bistånd

Storbritannien kommer att ge ytterligare 19 miljoner pund, motsvarande omkring 264 miljoner kronor, i humanitärt bistånd till Gaza. Det meddelar Anneliese Dodds, minister för internationell utveckling, enligt AFP.

– Gazabor är i desperat behov av mat och skydd när vintern börjar, sade Dodds i ett uttalande, inför ett tre dagar långt besök i regionen.

Av stödet kommer 12 miljoner pund gå till FN:s organ för katastrofhjälp, Ocha, och FN:s livsmedelsprogram WFP medan 7 miljoner pund kommer att gå till FN:s organ för palestinska flyktingar, Unrwa.

Elin Nordlund/TT

1 dec. 2024 22:23

Flera dödade i israelisk attack på Västbanken

Fyra personer har dödats på ockuperade Västbanken på söndagen, meddelar det palestinska hälsodepartementet. Israel tillkännager en attack som dödade fyra "terrorister".

Attacken skedde i byn Siir, enligt hälsodepartementet. Palestinska Röda halvmånen uppger att israeliska styrkor hindrat organisationen från att ta sig till platsen, rapporterar AFP.

Israels militär och säkerhetstjänst Shin bet uppger i ett gemensamt uttalande att en "terrorcell" ansvarig för flera skjutningar "förintats".

Elin Nordlund/TT

1 dec. 2024 22:05

Tidigare minister anklagar Israel för krigsbrott

Israels tidigare försvarsminister Moshe Yaalon anklagar regeringen för etnisk rensning i norra Gaza, rapporterar AP.

Moshe Yaalon, som hoppade av försvarsministerposten efter en konflikt med Netanyahu 2016, anklagar nu den nuvarande regeringen för att ha föresatt sig att "ockupera, annektera, att etniskt rensa".

Israels premiärminister Netanyahus parti Likud anklagar Yaalon för "falsa uttalanden".

Internationella brottmålsdomstolen (ICC) har tidigare utfärdat en arresteringsorder för Netanyahu och den tidigare försvarsministern Yoav Gallant då de anklagas för brott mot mänskligheten och krigsbrott i Gazaremsan.

Israel förnekar anklagelserna och har kallat domstolens beslut för antisemitiskt.

Grim Berglund/TT

1 dec. 2024 17:56

Trump utser ingift släkting till rådgivare i Mellanöstern

USA:s blivande president Donald Trump nominerar affärsmannen Massad Boulos till att bli den kommande regeringens rådgivare i frågor som rör Mellanöstern, skriver AFP. Boulos har ett ursprung i Libanon, och uppges tidigare ha representerat Trump i kontakter med bland annat arabiska grupper i USA.

Enligt Trump ska Boulos handha kontakter med arabvärlden och i Mellanöstern.

Boulos är dessutom ingift släkting till Trump, då han är svärfar till Tru. dotter Tiffany.

Elin Nordlund/TT

1 dec. 2024 17:17

Israelisk militär vid gränsen mellan Israel och Gaza. Foto: Tsafrir Abayov/AP/TT

Elin Nordlund/TT

1 dec. 2024 14:45

De senaste händelserna:

- FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (Unrwa) stoppar leveranserna av nödhjälp till Gaza via gränsövergången Kerem Shalom.
- Ungefär 100 palestinier har dödats israeliska anfall under det senaste dygnet.

Gustav Sjöholm/TT

1 dec. 2024 11:24

FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (Unrwa) stoppar leveranserna av nödhjälp till Gaza via gränsövergången Kerem Shalom.

...er stannat av. Hjälp till Gaza via gränserna har varit svårt.

Vägen är för farlig och 16 november rånades en hjälpkonvoj av beväpnade gäng, uppger chefen Philippe Lazzarini. Så sent som på lördagen blev hjälporganisationen av med några lastbilar som man skickat in, vilket bidragit till att Unrwa bedömer att hjälpinsatsen blivit omöjlig.

Henrik Samuelsson/TT

1 dec. 2024 11:13

Blodiga Gazaanfall fortsätter: runt 100 döda

Ungefär 100 palestinier har dödats israeliska anfall under det senaste dygnet. Det uppger det Hamastrogna civilförsvaret i Gazaremsan enligt den turkiska nyhetsbyrån Anatolia.

Även i fredags uppgavs över 100 palestinier ha mist livet i israeliska attacker. Så blodiga dygnssiffror är åter vanliga sedan någon månad tillbaka, när israeliska styrkor förutom luftanfall också gått på markoffensiv i norra Gazaremsan.

Enligt Israel riktas attackerna mot milismän som planerar krigshandli mot israeler.

Det senaste dygnet har över 100 palestinier dödats i Gaza.

De palestinska källorna, som är trogna den terrorstampade Hamasrörelsen, gör i statistiken över offer ingen skillnad mellan stridande och oskyldiga civila. Men vittnen har berättat för nyhetsbyråer att hela familjer ofta dödas när bostadskvarter bombas.

Lars Larsson/TT

1 dec. 2024 06:22

USA: Två syriska misstag bäddade för Aleppos fall

USA ser två orsaker till att Syrien har förlorat landets nästa största stad, Aleppo, till jihadister och andra styrkor: Regimens nej till en fredsprocess 2015, och för stor tilltro till stöd från Ryssland och Iran.

Det framgår av ett uttalande från Sean Savett, talesperson för USA:s nationella säkerhetsråd.

För säkerhets skull gör han klart att USA överhuvudtaget inte har något att göra med blixtoffensiven mot Aleppo från motståndare till regimen.

Henrik Samuelsson/TT

1 dec. 2024 06:21

Israel: Ballistisk robot från Jemen nedskjuten

Efter det att flyglarm ljudit i stora områden i Israel meddelar försvaret att en ballistisk robot från Jemen låg bakom. Roboten ska ha skjutits ned i god tid innan den nådde Israel, men polisen säger ändå att vrakdelar kan ha slagit ner runt Beit Shemesh väster om Jerusalem.

TT

ÄMNEN I ARTIKELN

[Kriget i Mellanöstern](#)

+ Följ

[Israel–Palestina](#)

+ Följ

[Världen](#)

+ F

